

Proces tvorby nestandardizovaného didaktického testu

Nestandardizované testy připravuje učitel pro potřeby třídy, v níž vyučuje.

Podle Chrásky (1999) se příprava testu člení na tři etapy: **plánování, konstrukci a ověřování testu.**

1. Při **plánování** bychom měli zvážit:
  - a. **Co přesně chceme prověřit?** Budeme porovnávat individuální pokrok žáků za pololetí, nebo porozumění dané kapitole?
  - b. **Jaké učivo a v jakém rozsahu má být prověřeno?** O které kapitoly z učebnice se jedná? Kolik času bylo věnování probírání a procvičování učiva?
  - c. **Jaký bude rozsah testu?** Kolik bude test obsahovat úloh? Kolik času budou mít žáci na jeho vyhotovení?
  - d. **Jakým způsobem budeme úlohy formulovat?** Chceme prověřovat znalost učiva nebo žákovy dovednosti? Využijeme některé z taxonomií výukových cílů?

2. Při **vytváření (konstrukci) testu** je vhodné postupovat od jednodušších úloh k náročnějším. Žáka povzbudí, podaří-li se mu správně odpovědět na několik prvních úkolů, je více motivován zamýšlet se nad otázkami složitějšími. Využijeme-li aktivní slovesa z Niemerkovy taxonomie¹, budou na počátku testu úkoly typu: definuj, vyjmenuj, pokračujeme o něco náročnějšími: objasni, ilustruj, následují: použij, prokaž, až po nejtěžší zadání: zhodnoť, posuď, rozhodni.

Odborníci doporučují využít v didaktickém testu různé typy testových úloh.

? Pokuste se pro toto tvrzení najít podpůrné argumenty.

3. Při **ověřování** nám jde o vytvoření konečné podoby didaktického testu. Měli bychom: (a) **zpřesnit** úlohy, jejichž zadání nevyznívá jednoznačně a žáci by je mohli pochopit jinak, než jsme zamýšleli; (b) **vyřadit** úlohy, jež jsou pro žáky příliš obtížné či příliš jednoduché; (c) **vytvořit různé varianty** testu, aby žáci mohli pracovat samostatně (změníme pořadí

---

¹ Viz tabulka 1.

úloh v testu, ponecháme typ úkolu a obměníme zadání) nebo abychom měli k dispozici potřebné varianty testu pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Typy testových úloh

1. Otevřené široké úlohy – od žáka vyžadujeme rozsáhlejší odpověď.

- Které historické události ovlivnily neutěšený stav českého jazyka, české literatury a kultury v polovině 18. století?

2. Úlohy se stručnou odpovědí rozlišujeme dvojího druhu:

a) doplňovací

- Doplň správně i/y.

Děti se rozběhl_ na všechny strany a rychle na celou příhodu zapomněl_.

- **Přístroj, kterým můžeme měřit výkon elektrického proudu se nazývá _____ .**

- **Slova uvedená pod textem zařaď správně do textu.**

Blecha je nepříjemný.... Živí se ... jedince, kterého si vybrala za hostitele. Zvláště aktivní jsou samičky, které se musejí opakovaně vydatně nasát, aby byly schopny produkovat ... . Nakladená vajíčka blech padají z napadených zvířat na zem, kde prodělávají postupný vývoj přes larvu, ... až po dospělce.

(kukla, potomstvo, krev, parazit)

b) produkční

- Jmenujte tři české sběratele ústní lidové slovesnosti.
- Sestavte rovnice popisující výrobu železa.

3. Dichotomické úlohy – žák vybírá ze dvou alternativ tu správnou.

- **Na základě přečteného textu se rozhodni, zda je tato informace pravdivá, či nikoli.**
  - a. Mnozí básníci katoličtí se po roce 1948 ocitli v komunistických věznicích. ano – ne
  - b. Jaromír Seifert je nositelem Nobelovy ceny za literaturu. ano – ne

4. Přiřazovací úlohy – obsahují dvě skupiny pojmů, které mají být správně přiřazeny. Náročnější je přiřazovací položka s rozdílným počtem prvků v obou skupinách.

- **Utvoř správné dvojice.**

Odysseus	Ariadna
Théseus	Psyché
Erós	Pénélopé

Paris	Héra
Zeus	Helena

- **Spoj čarou veličinu a její jednotku.**

vnitřní energie	joule
látkové množství	kelvin
teplota	metr krychlový
objem	mol
tlak	pascal

- **Přiřaď ke kmeni živočicha, který tam patří.**

ploštěnci	buchanka obecná
měkkýši	hlemýžď zahradní
členovci	chobotnice obecná
strunatci	pstruh duhový
	saranče stěhovavá
	tasemnice bezbranná
	želva bahenní
	žížala hnojní

5. **Uspořádací úlohy** – jejich principem je seřazování a zařazování prvků podle určitých vztahů (velikosti, chronologicky apod.).

- **Seřaď kondenzátory od nejmenšího po největší podle jejich kapacity.**

- C1=1 T_F
- C2=0,01 mF
- C3=1 000 pF
- C4=100 nF

6. **Kombinované úlohy** – dvojúrovňová položka, často se skládá z výběrové volby řešení a z úkolu tuto volbu vysvětlit, zdůvodnit, vypočítat apod.

- **V každé řadě podtrhněte spojení, které do ní nepatří, a vysvětlete proč.**

slovanské jazyky – germánské jazyky – indoevropské jazyky – baltské jazyky – indické jazyky
němčina – albánština – islandština – švédština – norština – dánština – holandsština
francouzština – španělština – portugalsština, rumunština – maďarština – italština
maďarština – finština – estonsština – lotyšština

- **Po vložení železného hřebíku do modré skalice se:**

- hřebík začne pokrývat měď
- hřebík nemění
- hřebík pokryje rzi
- hřebík pokryje modrou barvou

Zvol správnou odpověď a svou volbu zdůvodni!

Tabulka 1

N
i
e
m
e
r
k
o
v
a

t
a
x
o
o
m
i
e
v
ý
u
k
o
v
ý
c

<p>A. Zapamatování poznatků</p> <p>Této kategorie je dosaženo, jestliže je žák schopen vybavit si určitá fakta (například termíny, zákony), přičemž je nesmí mezi sebou zaměňovat.</p> <p>Typická aktivní slovesa: definovat, napsat, opakovat, pojmenovat, reprodukovat.</p>
<p>B. Porozumění poznatkům</p> <p>V tomto případě je již žák schopen zapamatované poznatky předložit v jiné formě než v té, ve které si je zapamatoval, dovede poznatky uspořádat nebo zestručnit.</p> <p>Typická aktivní slovesa: jinak formulovat, ilustrovat, objasnit, odhadnout, přeložit, převést, vyjádřit vlastními slovy.</p>
<p>C. Používání vědomostí v typových situacích</p> <p>U této kategorie dovede žák použít vědomosti k řešení situací, které ve výuce již byly řešeny.</p> <p>Typická aktivní slovesa: aplikovat, použít, prokázat, řešit, diskutovat, načrtnout, vyzkoušet, registrovat, demonstrovat.</p>
<p>D. Používání vědomostí v problémových situacích</p> <p>Žák dovede použít vědomosti k řešení problémových situací, které nebyly ve výuce doposud řešeny.</p> <p>Typická aktivní slovesa: rozhodnout, provést rozbor, kombinovat, vyvrátit, obhájit, prověřit, zhodnotit, posoudit.</p>

h cílů

Citovaná a doporučená literatura

Chráška, M. (1999). *Didaktické testy*. Brno: Paido.

Fischer, R. (2004). *Učíme děti myslet a učit se*. Praha: Portál.